

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

(Yargı Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-1-069
Karar Sayısı : **21-46/673-337**
Karar Tarihi : 30.09.2021

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE (Başkan),
Üyeler : Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Elif Nurdan ŞARBAK, Merve KIZILYAR

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Öznelciler Otomotiv Nakliye ve Hamur Makinaları San. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Arzu ONGUR
Bestekar Sok. No:78/5-6 06680 Kavaklıdere Çankaya/Ankara

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti.
Cumhuriyet Mah. Yahya Kaptan Cad. No:3 Çayırova/Kocaeli

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Bayilerin yeniden satış fiyatını tespit etmek, bayiler arası ayrımcılık yapmak ve bayiler arası alım satımı yasaklamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlaline yönelik olarak Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti. hakkında yürütülen önaraştırma sonucunda, soruşturma açılmaması yönünde alınan 09.01.2020 tarih ve 20-03/21-11 sayılı Rekabet Kurulu kararının Ankara 23. İdare Mahkemesi tarafından 30.03.2021 tarih ve 2020/1288 E., 2021/593 K. sayılı kararı ile iptali üzerine 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti yönünden yeniden incelenmesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda; şikâyetçinin, KUBOTA marka traktörlerin yetkili bayisi olarak faaliyet gösterdiği, Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti. (KUBOTA) yetkilileri tarafından şikâyetçiye, bulunduğu bölgede kendisinden başka bir bayi atanmayacağına yönelik garantiler verildiği ve buna güvenerek şikâyetçinin yeni bayilikler açtığı, sözleşmede KUBOTA'nın yeni bayilik açmadan bir ay önce bunu ilgili tarafa bildirmesi ve yeni bayi açma koşulunun bölgede bulunan mevcut bayinin performans durumu şartına bağlı olmasına rağmen KUBOTA'nın yeni bayilik açıldıktan sonra şikâyetçiye bu durumu bildirdiği, KUBOTA'nın şikâyetçi ile aynı şartlarda bulunan diğer bayilere daha uygun koşullarda ve düşük fiyatlarda ürün satarak şikâyetçi aleyhine ayrımcılık uyguladığı, şikâyetçi tarafından sipariş edilen ürünlerin KUBOTA tarafından ürünler mevcut olduğu halde bilinçli olarak teslim edilmediği, KUBOTA tarafından seçici dağıtım anlaşması uygulandığı, KUBOTA'nın, şikâyetçi ile diğer yetkili bayiler arasında alım satımı yasakladığı, bununla birlikte KUBOTA'nın bayilik sözleşmesine eklemiş olduğu hükümlerle yeniden satış fiyatının tespitine yönelik uygulamalar sergilediği, sonuç olarak tüm bu uygulamalar neticesinde şikâyetçinin faaliyet gösterdiği pazardan çekilmek zorunda kaldığı iddia edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 22.10.2019, 7162 sayı ve 06.12.2019 tarih, 8486 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 13.11.2019 tarih ve 2019-1-069/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun (Kurul) 22.11.2019

tarihli toplantısında görüşülmüş ve 19-41/687-M sayı ile önaraştırma yapılması hususu karara bağlanmıştır.

- (4) Yapılan önaraştırma sonucunda düzenlenen 02.01.2020 tarih ve 2019-1-069/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, 09.01.2020 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek 20-03/21-11 sayı ile soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiş olup, söz konusu karar, Ankara 23. İdare Mahkemesinin (Mahkeme) 30.03.2021 tarih ve 2020/1288 E. ve 2021/593 K. sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Anılan iptal kararı üzerine hazırlanan 02.08.2021 tarih ve 2019-1-069/BN-01 sayılı Bilgi Notu 05.08.2021 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve iptal kararının gereğinin yerine getirilmesini teminen 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak 21-37/533-M sayı ile KUBOTA hakkında aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (5) İlgili karar uyarınca düzenlenen 29.09.2021 tarih ve 2019-1-069/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- KUBOTA'nın faaliyet alanına yönelik olarak bayileri ile imzalanan Bayilik Sözleşmesi'nin, ilgili mevzuat ve içtihat uyarınca traktörün ticari amaçla taşımada kullanılmaması ve bu yönüyle motorlu taşıt kabul edilmemesi nedeniyle 2017/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2017/3 sayılı Tebliğ) kapsamında değil, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında değerlendirilmesi gerektiği,
- Yürütülen incelemeler ve 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri kapsamında yapılan değerlendirmeler sonucunda, KUBOTA'nın bayilerinin yeniden satış fiyatını tespit ettiğine ve bayilerine yönelik ayrımcı uygulamalarda bulunduğuna yönelik herhangi bir tespit yahut belgeye ulaşılamadığı,
- 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren nitelikte bir ihlal bulgusuna ulaşılamaması nedeniyle Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan Teşebbüs (KUBOTA)

- (6) 1890 yılında Japonya'da kurulan ve merkezi Osaka'da bulunan Kubota Corporation; su arıtma, kanalizasyon arıtma ve iklimlendirme için traktör ve tarım ekipmanları başta olmak üzere motorlar, inşaat ekipmanları, otomatlar, boru, vanalar, dökme metal, pompa gibi birçok ürün üretmekte ve hâlihazırda Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika Kıtalarında faaliyet göstermektedir. Kubota Corporation, hisselerinin tamamı kendisine ait olmak üzere KUBOTA'yı kurarak Türkiye'de faaliyet göstermeye başlamıştır. KUBOTA Türkiye'de tarım grubu alanlarında traktör satışı ve satış sonrası yedek parça ve teknik hizmetleri alanlarında faaliyet göstermektedir.

I.2. İlgili Pazarlar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (7) İlgili Ürün Pazarının Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 3. paragrafında ilgili ürün pazarı: "İlgili ürün pazarının tespitinde, birleşme veya devralma konusu olan mal veya

hizmetlerle, tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal veya hizmetlerden oluşan pazar dikkate alınır; tespit edilen pazarı etkileyebilecek diğer unsurlar da değerlendirilir.” olarak ifade edilmektedir.

- (8) İşbu dosyanın konusunu tarımsal traktörlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu çerçevede iptal edilen önaraştırma kararında ve Kurulun daha önce vermiş olduğu kararlarda¹ belirlenen ilgili ürün pazarı bu dosya kapsamında da esas alınmış ve “*tarımsal traktörlerin satışı*” olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (9) İncelenen tarafın faaliyetlerinin sunumu bölge bakımından farklılık arz etmediği ve ürünlerin fiyatlandırılması, dağıtımı, pazarlaması ve satışı Türkiye genelinde benzer nitelikler arz ettiği için ilgili coğrafi pazar “*Türkiye*” olarak tespit edilmiştir.

I.3. Değerlendirme

- (10) Kurulun 09.01.2020 tarih ve 20-03/21-11 sayılı kararında KUBOTA'nın bayilerinin yeniden satış fiyatını tespit ettiğine ve bayilerine yönelik ayrımcı uygulamalarda bulunduğuna yönelik herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmadığı sonucuna varılmıştır. Şikâyet konusu iddialar temel olarak, KUBOTA tarafından bayilerinin yeniden satış fiyatının belirlenmesi ve bayileri arasında ayrımcılık yapılması olmak üzere iki ayrı başlık altında ve 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu noktada işbu dosya kapsamında söz konusu temel iki iddianın ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

I.3.1. KUBOTA'nın Bayilerinin Yeniden Satış Fiyatını Tespit Ettiğine Yönelik İddiaların Değerlendirilmesi

- (11) Şikâyetçi tarafından KUBOTA'nın bayilerine satışını gerçekleştirdiği ürünlerin yeniden satışına ilişkin raporları, mali tabloları, kâr-zarar tabloları ve ürünle ilgili tüm işlemleri açıkça gösteren tam ve uygun hesap ve kayıt defterleri tutması yükümlülüğünü getirdiği, söz konusu defter, hesap, dosya, sözleşme, belge ve kayıtların belirli periyotlarla talep edilmek suretiyle yeniden satış fiyatının belirlendiği ifade edilmiştir.
- (12) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde “Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar” düzenlenmiştir. Bu sınırlamalar arasında “*Alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi*” hali sayılmış ve anılan Tebliğ maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi “*...taraplardan herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla, sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi mümkündür.*” hükmünü düzenlemiştir. Buna göre, yeniden satıcıların sabit ya da asgari satış fiyatının belirlenmesine ilişkin hükümler içeren sözleşmeler ilgili Tebliğ kapsamında sağlanan muafiyetten yararlanamamakta ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamaya tabi hale gelmektedir.
- (13) Diğer taraftan Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un (Kılavuz) 17. paragrafında, alıcının sabit veya asgari satış fiyatının belirlenmesinin yasak olduğu, ancak sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla sağlayıcının, alıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya alıcıya satış fiyatını tavsiye etmesinin mümkün olduğu açıklamasına yer verilmiştir. Özellikle alıcıya bildirilen azami veya tavsiye nitelikteki satış fiyatlarının asgari veya sabit fiyata dönüşmemesi için, söz konusu fiyatların azami veya tavsiye niteliğinde olduğunun yayınlanan fiyat listelerinde ya da ürünün üzerinde açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Kılavuz'un 18. paragrafında, sağlayıcı teşebbüslerin dikey

¹ Söz konusu kararlara 3.3. başlığında değinilmiştir.

anlaşmalara açık hüküm koymak suretiyle alıcının satış fiyatını doğrudan belirleyebildikleri gibi aynı ihlali değişik uygulamalar vasıtasıyla dolaylı yollarla da gerçekleştirebildikleri ifade edilmektedir. Alıcının kâr marjının belirlenmesi, tavsiye fiyat niteliğinde ilan edilmiş bir fiyat seviyesinden alıcının uygulayabileceği indirim oranının en üst seviyesinin belirlenmesi, alıcıya tavsiye edilen fiyatlara uyduğu oranda kendisine ilave indirimler uygulanması ya da bu fiyatlara uymaması durumunda teslimatların geciktirilmesi, askıya alınması veya anlaşmanın sona erdirilmesi şeklinde alıcının tehdit edilmesi ya da fiilen bu tür cezai yaptırımların uygulanması yeniden satış fiyatının dolaylı yoldan belirlenmesine örnek olarak verilebilecektir. Kılavuz'un 19. paragrafında ise, yeniden satış fiyatının belirlenmesi uygulamasına yönelik doğrudan veya dolaylı yöntemlerin, alıcıların uyguladığı fiyatların sağlayıcı tarafından izlenebildiği ve kontrol edilebildiği durumlarda daha etkili olabileceği ifadeleri yer almaktadır. Örneğin, standart fiyat listelerinden farklı fiyatlardan satış yapan alıcıları rapor etme konusunda tüm alıcılara getirilecek bir yükümlülük, sağlayıcının pazarda uygulanan fiyatları kontrol etmesini önemli ölçüde kolaylaştıracaktır.

- (14) Bahsi geçen mevzuat düzenlemeleri ve açıklamalar çerçevesinde yeniden satış fiyatının belirlenmesi iddialarına yönelik olarak KUBOTA'nın ihlalinin bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir.
- (15) Öncelikli olarak Bayilik Sözleşmesi'ne bakıldığında, 4.7. ve 4.8. maddeleri "(...) Şirket, Bayi'ye tavsiye edilen ve bağlayıcı olmayan perakende satış fiyatı sağlayabilir, ancak söz konusu tavsiye edilen satış fiyatı hiçbir şekilde sabit ya da asgari satış fiyatı teşkil etmeyecektir. Şirket, herhangi bir zamanda daha önceden sunmuş olduğu tavsiye edilen ve bağlayıcı olmayan perakende satış fiyatını tek taraflı olarak değiştirme hak ve yetkisine sahiptir. Ürünler'in perakende satış fiyatı Bayi tarafından serbestçe ve Bayi' nin tek taraflı takdir yetkisine tabi olmak üzere belirlenecektir ve Şirket tarafından sağlanan tavsiye edilen satış fiyatının uygulanıp uygulanmaması Bayi'nin tek taraflı takdir yetkisindedir." hususlarını düzenlemektedir. Bu ifadelerden, incelemeye konu Sözleşme'de KUBOTA'nın bayilerine tavsiye satış fiyatı bildireceği, tavsiye edilen satış fiyatının sabit ya da asgari satış fiyatı niteliğinde olmadığı veya bayilerin KUBOTA tarafından bildirilen tavsiye satış fiyatlarına uyulmadığı takdirde yaptırım uygulanacağına yönelik bir ifadenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- (16) Sözleşme hükümlerinin yanı sıra, şikâyetçinin 2017, 2018 ve 2019 yıllarında traktör satış fiyatları ile tavsiye satış fiyatları karşılaştırıldığında; 2017 yılında yapılan traktör satışlarının %(.....)'sinin tavsiye satış fiyatının altında, %(.....)'inin tavsiye satış fiyatının üstünde, 2018 yılında yapılan traktör satışlarının yaklaşık %(.....)'sinin fiyatının tavsiye satış fiyatının altında, %(.....)'ünün ise tavsiye satış fiyatının üstünde, 2019 yılında yapılan traktör satışlarının %(.....)'sinin tavsiye satış fiyatının altında %(.....)'ünün tavsiye satış fiyatının üstünde olduğu tespit edilmiştir.
- (17) Sonuç itibarıyla, Bayilik Sözleşmesi'nde fiyat belirleme konusunda bayinin serbest hareket etmesini engelleyecek bir hükmün bulunmaması, bayinin yapmış olduğu satışların tavsiye satış fiyatından oldukça farklılık göstermesi ve yerinde inceleme sonucunda fiyat müdahalesini ihtiva eden bir belgenin bulunmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde, KUBOTA'nın bayilerinin yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediği değerlendirilmektedir.

I.3.2. KUBOTA'nın Bayilerine Farklı Satış Fiyatları Uygulamak ve Mal Vermeyi Reddetmek Suretiyle Ayrımcı Uygulamalarda Bulunduğu İddialarının Değerlendirilmesi

- (18) Şikâyetçi tarafından dile getirilen temel iddialardan bir diğerini; KUBOTA'nın bayilerine farklı satış fiyatları uygulaması, çeşitli bayilere kendisine kıyasla çok daha uygun olan fiyatlarla ürün temin edilmesi, KUBOTA'nın diğer bayilerine peşin ödeme indirim oranı olan %(...) oranının çok daha üzerinde indirim yapması ve şikâyetçi tarafından sipariş edilen ürünlerin diğer bayilere teslimi gerçekleştirilirken, kendisine yönelik teslimatların geciktirilmesi gibi ayrımcı uygulamalar oluşturmaktadır.
- (19) Bu kapsamda pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin inceleme dönemindeki pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 1: Türkiye'de Tarımsal Traktör Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Pazar Payları (%)

Üretici Adı	2017	2018	2019
New Holland	(.....)	(.....)	(.....)
Tümosan	(.....)	(.....)	(.....)
Massey Ferguson	(.....)	(.....)	(.....)
Erkunt	(.....)	(.....)	(.....)
Kubota	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı			

- (20) Tablo 1'de görüldüğü üzere, 2019 yılında Türkiye'de tarımsal traktör pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerden New Holland %(...), Tümosan %(...), Massey Ferguson %(...), Erkunt %(...) ve KUBOTA %(...) pazar payına sahiptir. İncelemenin yapıldığı dönemde KUBOTA'nın pazar payının, pazarda faaliyet gösteren diğer rakiplere kıyasla oldukça düşük olması sebebiyle hâkim durumun varlığından bahsedilememekte, bu çerçevede KUBOTA'nın bayilerine yönelik ayrımcı uygulamalarda bulunduğu iddiasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesinin (e) bendi "*Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması*"nı hukuka aykırı bularak yasaklamaktadır.
- (21) İptale konu dosya kapsamında, KUBOTA'nın bayilerine farklı satış fiyatları uygulayarak ayrımcılık yapıp yapmadığının tespit edilmesi amacıyla 2017, 2018 ve 2019 yılları özelinde şikâyetçi tarafından kendisine daha pahalı fiyat uygulandığı iddia edilen dört ürün modeli ve KUBOTA'nın en çok satış yaptığı dört ürün modeli özelinde en düşük ve en yüksek bayi alış fiyatları yüzdesel olarak karşılaştırılarak %(...) ve üzerinde olan fiyat farklılıklarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 2: KUBOTA Bayilerinin Traktör Alış Fiyatı Farklılıkları (%)

Model	Vade	2017	2018	2019
M108S	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
M110GX-II	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)

M135GX-II	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
M9540DTHQ HI-Lo	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
MK5000DR 4WD	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
B2420D	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
B2650	Peşin	(.....)	(.....)	(.....)
	120 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	90 gün	(.....)	(.....)	(.....)
	60 gün	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: KUBOTA'nın cevabi yazıları				

- (22) Yukarıdaki tabloda yer verildiği üzere 2017 ve 2018 yıllarında yapılan satışlarda 30, 60 ve 120 gün vade uygulandığı, 2019 yılında yapılan satışlarda ise tek vade olarak 90 gün uygulandığı görülmektedir. Ayrıca KUBOTA'nın bayilerine yaptığı satışlarda aynı vadede uyguladığı indirim oranlarında farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır.
- (23) Konu ile ilgili olarak bayilerden gelen cevabi yazılara göre bayiler arasında satışlarda oluşan fiyat farklılıklarının başlıca nedenleri; bayilerin alım miktarına göre indirim oranlarının farklılaşması, bayi tarafından bir önceki sene sonunda sipariş verilmiş olması nedeniyle bir önceki yılın fiyat listesi üzerinden faturalandırma yapılması, bayilerin geçmiş yıllara ait model siparişi vermesi, bayilerin fuarlara katılım göstermesi, pazara yeni giriş yapan bayilerin desteklenmesine yönelik uygulanan indirimler ve son olarak bayilerin dağıtıcı tarafından test ürünü (kullanılmış) olan traktörleri satın alması olduğu ifade edilmiştir. Söz konusu nedenlere bakıldığında, fiyat farklılıklarının makul sebeplere dayandığı söylenebilecektir.
- (24) Bununla birlikte, özellikle %(.....), %(.....) ve %(.....) gibi daha yüksek farklılıkların olduğu durumlara yönelik iptale konu kararda;
- 2018 yılında M110GX-II model traktörün 60 gün vadeli satışında gerçekleşen %(.....)'lik farkın nedenine yönelik olarak KUBOTA tarafından yapılan açıklamada; bayinin siparişi eski fiyat listesi döneminde vermiş olması nedeniyle, eski fiyat listesinin uygulandığı ve yeni fiyat listesi üzerinden söz konusu farkın indirim olarak gösterildiği ifade edilmiş, yapılan analiz neticesinde de, söz konusu bayinin, 2018 yılının Ağustos ayında ve Temmuz ayında, aynı

model ve aynı vadede (.....) adet traktör siparişi olduğu, siparişlerinden (.....) adedini (.....) TL'ye satın alırken (.....) TL'ye satın aldığı ve traktör satışı yapılan diğer bayilerin alım fiyatlarının (.....) TL ile (.....) TL arasında değişkenlik gösterdiği ve söz konusu bayinin traktör alım fiyatı arasındaki bu farklılığın, bayinin siparişini eski fiyat listesinden vermesi neticesinde olduğu zira bayinin sonraki alımlarında diğer bayilerin alış fiyatlarıyla benzer fiyatlarda ürün satın aldığı,

- 2017 yılında M135GX-II model traktörün 60 gün vadeli satışında gerçekleşen %(.....)'lik farka yönelik KUBOTA tarafından yapılan açıklamada; bayinin traktörü kendi kullanımı için alması nedeniyle indirim uygulandığı, aynı bayinin 2017 yılı içerisinde aynı modelden, aynı vadede (.....) adet traktör alımı olduğu ve söz konusu traktörlerin (.....) TL'ye diğer (.....) traktörü ise (.....) TL'ye satın aldığı, diğer bayilere yapılan satışların ise (.....) TL ile (.....) TL arasında değişkenlik gösterdiği,
- 2017 yılında M108S model ürünün peşin satışında gerçekleşen %(.....)'lik farkın sebebine yönelik KUBOTA tarafından yapılan açıklamada; (.....) ve (.....) bayilerine siparişleri eski fiyat listesi döneminde vermiş olmaları sebebiyle eski fiyat listesinin uygulandığı ve yeni fiyat listesi üzerinden söz konusu farkın indirim olarak gösterildiği, ayrıca bahsi geçen bayilerin takas indiriminden de yararlandığı, (.....)'in 2017 yılının Ocak ve Mart aylarında aynı modelden peşin (.....) adet alımının olduğu ve söz konusu alımlarından (.....) TL iken (.....) alımının (.....) TL olduğu

açıklamalarına yer verilmektedir.

- (25) Fiyat farklılıklarına yönelik KUBOTA tarafından yapılan söz konusu açıklamaların makul karşılanabileceği değerlendirilmektedir. Esasen en düşük ve en yüksek fiyat uygulanan bayilerin değişkenlik göstermesi, aynı model, aynı yıl ve aynı vadeli satışlarda, en düşük fiyat uygulanan bayi sayısı ile en yüksek fiyat uygulanan bayi sayısının çok sayıda olması ve aynı bayilerin farklı dönemlerde kimi zaman en yüksek kimi zamansa en düşük fiyattan traktör alımı yapması, tüm bunlara ek olarak şikâyetçi tarafından yapılan alım fiyatları özelinde, ilgili dönemlerde şikâyetçiden daha yüksek fiyata alım yapan bayilerin bulunması gibi değerlendirmelerin, bayilere yönelik farklı uygulamaların bulunmadığına yönelik önemli tespitler olduğu söylenebilecektir. İlâveten yerinde incelemede iddia konusu ihlali destekleyici nitelikte belgelerin bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu değerlendirmeler, şikâyetçinin KUBOTA'nın bayilerine farklı satış fiyatları uygulamak ve mal vermeyi reddetmek suretiyle ayrımcı uygulamalarda bulunduğu iddiasının yerinde olmadığını göstermektedir.

I.3.3. Önaraştırma Konusunun 2017/3 Sayılı Tebliğ Kapsamında Değerlendirilmesi

- (26) Ankara 23. İdare Mahkemesinin 30.03.2021 tarih ve 2020/1288 E., 2021/593 K. sayılı İptal Kararı'nda yer alan gerekçeler çerçevesinde dosyanın yeniden değerlendirilmesi gereği doğmaktadır. İptal Kararı'nda;

“Söz konusu olayın 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirildiği ancak KUBOTA ile davacı şirket arasında imzalanan bayilik sözleşmesinin bayilik konusunun traktör satımı olması nedeniyle motorlu taşıtlar sektöründe olduğu, uyuşmazlığın motorlu taşıtlar sektörüne ilişkin özel düzenleme olan 2017/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara

İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2017/3 sayılı Tebliğ) kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, buna ilaveten KUBOTA ile davacı şirket arasında imzalanan bayilik sözleşmesinin hangi dağıtım sistemine göre düzenlendiğine ilişkin tespitin, anılan sözleşmedeki hükümler incelenmek ve ayrıntılı açıklamalara yer verilerek gerekçelendirilmek suretiyle yapılması gerektiği...”

şeklinde ifade edilen gerekçelerle Kurul kararı iptal edilmiştir. Bu çerçevede Mahkeme'nin Kurul kararını iptal etmesinin temel gerekçesini; KUBOTA ile davacı şirket arasında imzalanan Bayilik Sözleşmesi'nin konusunun traktör satımına ilişkin olduğu bu sebeple dosyanın 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi gerekirken, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirildiği hususu oluşturmaktadır. Dolayısıyla iptal edilen önaraştırmanın inceleme konusunun, 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamına dâhil olup olmadığı ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

- (27) 2017/3 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesi, *"Bu Tebliğ, yeni motorlu taşıtların alımı, satımı veya yeniden satımı; motorlu taşıtların yedek parçalarının alımı, satımı veya yeniden satımı ve motorlu taşıtlara yönelik bakım ve onarım hizmetlerinin sağlanması konulu dikey anlaşmaların, dikey sınırlamalar içermeleri halinde, bu Tebliğde düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, 4054 sayılı Kanunun 4. maddesindeki yasaklamadan Kanunun 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmalarını kapsar."* hükmünü haiz olup, "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin (g) bendinde ise *"Motorlu taşıt: Karayollarında insan, hayvan ve yük taşıma amaçlı kullanılan, üç veya daha fazla tekerlekli, kendinden tahrikli araçları,"* tanımı yapılmaktadır. Söz konusu hükümler çerçevesinde 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında motorlu taşıtların yer aldığı ve motorlu taşıt kavramının ise karayollarında insan, hayvan ve yük taşıma amaçlı araçlardan oluştuğu anlaşılmaktadır.
- (28) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun² Tanımlar başlıklı 3. maddesinde; *"İş makineleri: Yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılmayan motorlu araçlardır."* şeklinde ifade edilmiştir. Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin (c) bendinde yer alan *"11) Lastik Tekerlekli Traktör: Belirli şartlarda römork ve yarı römork çekebilen, ancak ticari amaçla taşımada kullanılmayan tarım aracıdır."* ifadesine yer vermiştir. Bu kapsamda, tarım ve ormancılık işlerini yerine getirme amacıyla kullanılan ve iş makinesi niteliği olan traktörlerin, ticari amaçlı taşımacılıkta kullanılan motorlu taşıt olarak nitelendirilmeyeceği dolayısıyla 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamı dışında tutulması gerektiği değerlendirilmektedir.
- (29) Motorlu taşıtlar sektörüne yönelik bir önceki tebliğ olan 2005/4 Sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ) kapsamında hazırlanan 2005/4 Sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin Açıklanmasına Dair Kılavuz'da, motorlu olmayan taşıtlara yönelik getirilen açıklamada *"...Buna göre, at ile çekilen arabalar gibi kendi güçleri ile çalışmayan, motosikletler gibi üçten daha az tekerleğe sahip olanlar ya da traktörler veya iş makineleri gibi arızı olarak karayoluna çıkmalarına karşın, esas olarak bu yollarda kullanılmak üzere tasarlanmamış olan bazı taşıtlar bu tanım kapsamına girmemektedir."* ifadelerine yer verilmiştir. Böylece traktörlerin insan, hayvan, yük taşıyan motorlu taşıt niteliğinde olmadığı ve 2005/4 sayılı Tebliğ ve dolayısıyla devamı niteliğindeki 2017/3 sayılı Tebliğ

² <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2918&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

kapsamına girmediği açıklığa kavuşturulmuştur. Yine anılan kılavuzda motosikletlerin ve traktörlerin 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığı ifadelerine yer verilmiştir.

- (30) Benzer şekilde 2017/3 Sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 16. paragrafının yedek parça tanımının yapıldığı (h) bendinde "...Tebliğ kapsamında motorlu taşıt olarak kabul edilmeyen motosiklet, traktör gibi taşıt tiplerine de ..." ifadeleriyle traktörün motorlu taşıt kapsamına dâhil edilmediği anlaşılmaktadır.
- (31) Konuya ilişkin Kurul tarafından verilen benzer kararlara aşağıda yer verilmiştir.
- (32) Uzel kararında³, Uzel'in Çiftçiler Traktör dâhil pek çok bayinin bayiliklerini haksız yere iptal ettiğine, bayilik ilişkisinden ötürü Çiftçiler Traktör'ün elinde kalan traktörlerin satışının Uzel tarafından Ziraat Bankası şubelerinden kredi verilmesinin önlenmesi suretiyle engellendiğine yönelik şikâyetler, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir.
- (33) *Türk Traktör-I⁴* ve *CNH-I⁵* kararlarında, ilgili ürün pazarı her ne kadar traktör olarak belirlenmemişse de, tarım makinesi olarak tanımlanabilecek biçerdöver ve pamuk toplama makinelerine ilişkin muafiyet değerlendirmesi 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında yapılmıştır.
- (34) *CNH-II* kararında⁶, ilgili ürün pazarının "*tarımsal traktörler pazarı*" olarak belirlendiği dosyanın muafiyet değerlendirmesi 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri uyarınca yapılmıştır.
- (35) *Türk Traktör-II* kararında⁷ ilgili ürün pazarı "*tarımsal traktörler pazarı ve bunlara ait servis pazarları*" olarak belirlenmiş ve muafiyet değerlendirmesi 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında yapılmıştır.
- (36) *Koçaklar* kararında⁸ ilgili ürün pazarının "*tarımsal traktörler pazarı*" olarak belirlendiği önaraştırma 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında yapılmıştır.
- (37) *Massey* kararında⁹ "...Dosya konusu iddialar, Massey Ferguson'un bayilerine yönelik uygulamaları nedeniyle istenilen bayiden Massey Ferguson markalı traktör alınamadığı yönündedir..." ifadeleriyle dosya konusunun traktör satışına ilişkin olduğu görülmektedir. Söz konusu önaraştırmanın inceleme konusu olan dikey anlaşmalar yine 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir.
- (38) Sonuç itibarıyla, yukarıda yer verilen düzenlemeler çerçevesinde traktörün ticari amaçla taşımada kullanılmayan tarım iş makinesi olduğu ve rekabet hukuku mevzuatı kapsamında 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında yer almadığı değerlendirilmektedir. Yukarıda yer verilen örnek kararlara bakıldığında, Kurul uygulamasının da bu yönde olduğu, yapılan değerlendirmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer alan hükümler çerçevesinde incelenmiş olduğu görülmektedir.
- (39) Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde; KUBOTA'nın bayilerinin yeniden satış fiyatını tespit ettiğine ve bayilerine yönelik ayrımcı uygulamalarda bulunduğu yönelik yapılan değerlendirmeler sonucunda herhangi bir tespit yahut belgeye ulaşılmadığı,

³ 20.06.2007 tarih ve 07-53/572-188 sayılı karar.

⁴ 07.02.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı karar.

⁵ 25.09.2008 tarih ve 08-56/884-347 sayılı karar.

⁶ 06.01.2010 tarih ve 10-01/9-7 sayılı karar.

⁷ 18.03.2010 tarih ve 10-24/328-116 sayılı karar.

⁸ 09.06.2011 tarih ve 11-36/757-234 sayılı karar.

⁹ 26.01.2012 tarih ve 12-03/94-33 sayılı karar.

dolayısıyla KUBOTA hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (40) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca Őikâyetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.